

LES ARTS ÉS
ÒPERA

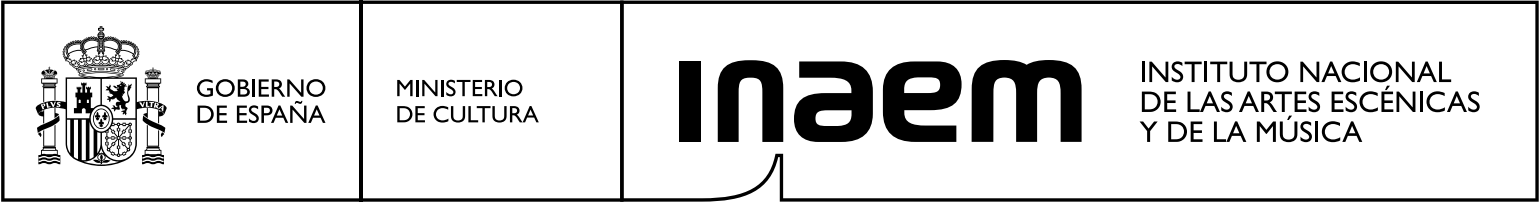
TAMERLANO

GEORG FRIEDRICH HÄNDEL

ADMINISTRACIÓ FUNDADORA

ADMINISTRACIÓ COL·LABORADORA

TAMERLANO

GEORG FRIEDRICH HÄNDEL (1685–1759)

Dramma per música en tres actes

Llibret de Nicola Haym, adaptat dels llibrets d'Agostino Piovene i Nicolas Pradon

Estrena: 31 d'octubre de 1724, King's Theatre, Londres

Versió en concert

18 de maig de 2025 | 18.00 h

Duració: 3 h 25 min

Primera part: 1 h 30 min

Descans: 25 min

Segona part: 1 h 30 min

Sala Principal

FITXA ARTÍSTICA

Tamerlano

Paul-Antoine Bénos-Djian

Bajazet

Thomas Walker

Asteria

Katharina Ruckgaber

Andronico

Alexander Chance

Irene

Helena Rasker

Leone

Matthias Winckhler

Director musical

René Jacobs

Freiburger Barockorchester

Isabel Lehmann, Margret Görner (flauta de bec)

Daniela Lieb, Sophia Kind (flautes)

Ann-Kathrin Brüggemann, Josep Domènech (oboés)

Lorenzo Coppola, Elia Bianucci (clarinets)

Eyal Streett (fagot)

Péter Barczy (concertino)

Kathrin Tröger, Beatrix Hülsemann, Christa Kittel, Aliza Vicente
(violins primers)

Hannah Visser, Brigitte Täubl, Daniela Helm, Jörn-Sebastian
Kuhlmann, Annelies van der Vegt (violins segons)

Ulrike Kaufmann, Corina Golomoz, Yuko Hara (violes)

Stefan Mühleisen, David Neuhaus, Carlos Leal Cardin
(violoncels)

Mariona Meteu Carles, Kinnon Church (contrabaixos)

Mara Galassi (arpa)

Shizuko Noiri (llaut)

Riccardo Magnus (clavecí)

TAMERLANO

Sinopsi argumental

Acte I El sultà otomà Bajazet ha sigut derrotat i fet presoner pel tàrtar Tamerlano i el seu aliat grec Andronico. Amb el propòsit de posar fi a les hostilitats, Tamerlano planeja casar-se amb Asteria, la filla de Bajazet, i oferir la seua promesa, la princesa Irene, a Andronico, a qui a més retornarà el tron grec. Davant d'estos esdeveniments, Asteria i Andronico, que estan enamorats, veuen frustrada la seua relació. Ella li retrau la seua traïció. Andronico, dutós entre l'amor i el seu deure patriòtic, exposa a Bajazet l'oferta de llibertat que li brinda Tamerlano si consentix que el tàrtar es case amb la seua filla. Bajazet rebutja la proposta. Mentrestant, Irene, que acaba d'arribar per al seu casament amb Tamerlano, és informada per Andronico que ell serà el seu espòs. La princesa es resistix a ser traïda i entra d'incògnit al palau per a forçar Tamerlano a complir el seu compromís.

Acte II Asteria accepta casar-se amb Tamerlano. Andronico, molt sorprès, la critica per la seua ambició i proclama que es rebel·larà contra Tamerlano com a prova del seu amor cap a ella, tot i que per a Asteria ja és tard. Quan Tamerlano conduïx Asteria al tron, Bajazet, indignat, menysprea la seua filla. Asteria, incapaç de suportar vore son pare humiliat, baixa del tron i s'unix a ell revelant el seu pla per a assassinar Tamerlano, qui, ple d'ira, condemna a mort pare i filla.

Acte III Tamerlano brinda una vegada més el seu amor a Asteria a canvi del perdó per a son pare. Ella declina l'oferta i proclama junt amb Andronico que estan enamorats. Rabiós, Tamerlano convoca Asteria i Bajazet perquè ella li servisca beguda com una esclava i així humiliar-la davant de son pare. Ella aboca un verí a la copa. Irene, que ho ha observat tot, descobreix la seua identitat i avisa Tamerlano de l'intent d'assassinat. Llavors, el tàrtar ordena a Asteria que oferisca la beguda a son pare o a Andronico. Finalment és Bajazet qui se sacrifica i mor després d'ingerir el verí. Tamerlano, corprés, els perdona. Ell regnarà al costat d'Irene i concedix el tron de Grècia a Andronico i Asteria.

Tamerlano, emperador dels tàrtars

JOSÉ DOMÉNECH PART

Alemany de naixement i nacionalitzat anglès, Georg Friedrich Händel va escriure la majoria de les seues òperes en italià, idioma pràcticament obligat en la lírica barroca del XVIII. Junt amb *Giulio Cesare* i *Rodelinda*, va ser *Tamerlano* una de les obres que van confirmar la seua dilatada fama entre els públics europeus després d'estrenar-se al King's Theatre de Londres, el novembre de 1724. Händel va utilitzar un text de Nicola Francesco Haym, qui al seu torn n'havia treballat un altre d'Agostino Piovene i Nicolas Pradon. L'any següent, es va representar a Hamburg amb els recitatius traduïts a l'alemany i les àries en italià (!) i el 1731 va poder tornar a escoltar-se a Londres, en la seua versió original. Pràcticament oblidades durant el XIX, les seues obres van viure el seu moment de "renaixement" a Alemanya a partir de 1920 en ciutats com Karlsruhe (1924), Leipzig (1925), Göttingen (1938) i Halle (1940), etcètera. Fins i tot el 1931, *Tamerlano* es va muntar a l'Smith College, de Massachusetts. Per descomptat, en anglès.

Com en totes les seues òperes, la bellesa de les àries ha superat els 300 anys de creació i totes les grans veus del segle XX i les actuals del XXI s'han enfrontat al desafiament que suposa esta escriptura exigent, rigorosa i polièdrica que el compositor imposava als protagonistes col·locant-los sempre al límit de la seua vocalitat. En el cas de Händel és difícil escollir entre les àries més boniques amb veus com les de Kathleen Ferrier, Janet Baker, Marilyn Horne, Beverly Sills, Joan Sutherland i, entre les nostres, Victòria dels Àngels, Montserrat Caballé o Teresa Berganza, que van deixar registres per a la posteritat. Des de "Cor di padre" fins a "Forte e lieto" passant per "Bella Asteria" o "Par che mi masca in seno", estes àries de *Tamerlano* confirmen el seu autor com a gran entre els grans al costat de Bach, Vivaldi, Telemann o Couperin.

Va ser el seu un moment exultant en què la música vocal va assolir nivells d'alta competència amb "rivals" com Pergolesi, Porpora o Hasse, les òperes dels quals no podien faltar en els millors teatres europeus. En l'actualitat, el repertori handelià es programa amb total normalitat des de Sídney fins a San Francisco passant per Buenos Aires o Barcelona. Molt se li deu al contratenor anglès Alfred Deller, qui des dels seus inicis va defensar i popularitzar un repertori pràcticament oblidat, així com la difusió de músics d'abans com Purcell o Dowland amb el seu propi ensemble: *The Deller Consort*. Amb la seua aportació vocal va propiciar la recuperació d'estes òperes atraient més veus masculines, per a les quals Händel va escriure un gran nombre de papers en les seues òperes.

Resulta curiós observar com Händel, que en gran part de les seues òperes s'havia basat en moments de la història antiga, en dos ocasions va musicar llibrets amb temàtica espanyola, per exemple *Almira, reina de Castilla* o *Rodrigo*, les quals, *helàs*, no es programen habitualment.

Tamerlano és la seua òpera que més dura –tres hores en la versió escènica– i la va escriure en tan sols tres setmanes. Nombrosos artistes van trobar arguments per a les seues obres en territoris llunyans. Ariosto ho va fer amb *Darío* (1725) i *Lucio Vero* (1727), a Pèrsia i Turquia, a més de *Teuzzone* (1727) a la Xina, mentre que Händel va situar el seu *Alessandro* (1726) a l'exòtica Índia, *Siroe* (1728) a Pèrsia i *Tamerlano* (1724) a Turquia. Tot això corrobora l'interès de tants creadors per escapar de la sempre recurrent temàtica mitològica.

Abans, al XVII, *Tamerlano* havia interessat al dramaturg anglès Christopher Marlowe i ja al XVIII al compositor txec Josep Myslivecek (*Il gran Tamerlano*), tots dos atrets per aquell tema tan exòtic que més tard motivaria Vivaldi amb la seua òpera *Bajazet* el 1735, a partir d'un llibret també de Piovene, sobre el qual Jean Racine, el 1672, ja havia escrit la seua obra amb el

mateix títol. Finalment, els alemanys Johann Friedrich Reichardt el 1800 i Peter von Winter el 1802 van ser els últims a posar en música a la tragèdia d'aquell emperador dels tàrtars.

En les últimes dècades, *Tamerlano* ha arribat en diverses ocasions als escenaris espanyols. Curiosament, una d'elles va ser al Teatro Real, el 2008, amb la nostra Isabel Rey com a Asteria i Plácido Domingo en el paper de Bajazet.

En l'òpera que es presenta ara en Les Arts, el ventall de cantants va incloure, en la seua estrena londinenca de 1724, les veus de soprano, contralt, tenor i dos *castrati*, adjudicades als papers del mateix Tamerlano i d'Andrònic. Amb este material, Händel va teixir una bella partitura que, tot i no ser comparable a altres obres mestres que han romàs i romandran en tots els escenaris del món, té assegurat el seu lloc en el repertori pel mestratge i el talent del compositor unit a la grandesa de la seua música.

Centro Nacional de Difusión Musical

¡SOLO MÚSICA! VII

DÍA DE LA MÚSICA
21 de junio de 2025

Auditorio Nacional de Música
Sala Sinfónica

Javier Perianes, piano y dirección
Orquesta de la Comunitat Valenciana

19:30 h: *Conciertos para piano 2, 3 y 4*

22:30 h: *Conciertos para piano 1 y 5*

entradasinaem.es

Taquillas del Auditorio Nacional de Música
Red de teatros INAEM

Abonos: 23 € - 38 €

Localidades: 15 € - 25 €

RENÉ JACOBS

DIRECTOR MUSICAL

BIOGRAFIES

Amb més de 260 enregistraments al seu càrrec i una intensa trajectòria com a cantant, director, musicòleg i mestre, René Jacobs ha esdevingut una figura eminent en l'àmbit de la música vocal del Barroc i el Classicisme. Va començar la seua formació musical com a xiquet cantor a la catedral de sant Bavó de la seua ciutat natal, Gant. Durant els seus estudis universitaris en Filologia Clàssica, va continuar actiu com a cantant, i les seues trobades amb figures com Alfred Deller, Gustav Leonhardt i els germans Kuijken van definir la seua orientació cap a la música barroca i la seua especialització com a contratenor, camp en el qual ràpidament es va consolidar com un dels intèrprets més destacats del seu temps. El 1977 va fundar el grup Concerto Vocale, amb el qual va explorar el repertori operístic barroc i la música vocal de cambra, i va gravar una sèrie d'estrenes mundials premiades internacionalment.

Jacobs va debutar com a director d'òpera el 1983 amb una producció de *L'Oronteia* de Cesti a Innsbruck, on més tard va ser director artístic (1996–2009). Ha col·laborat amb institucions de prestigi com la Staatsoper de Berlín (des del 1992), el Theater an der Wien (des del 2006), La Monnaie de Brussel·les, els festivals de Salzburg i Ais de Provença o l'Òpera de París. El seu repertori com a director abasta des del Barroc primerenc fins a Rossini. El seu treball es distingeix pel seu esperit pioner i un profund estudi de les fonts històriques, com demostren les seues

gravacions de les òperes de Mozart, elogiades per la seua fusió única d'erudició i instint musical. La seua versió de *Le nozze di Figaro* va ser guardonada amb un Grammy i la revista *Gramophone* va afirmar: "La sèrie d'òperes de Mozart de René Jacobs és una de les meravelles discogràfiques del nostre temps".

A més de la seua intensa activitat operística, la música sacra i l'oratori han ocupat sempre un lloc central en la seua carrera. Ha sigut reconegut per l'exploració constant d'obres poc interpretades com *Maddalena ai piedi di Cristo* de Caldara, *Il primo omicidio* d'Alessandro Scarlatti, *Le Septem Verba* de Pergolesi, així com per les lectures innovadores del repertori conegut, com les *Passions* de Bach, el *Requiem* de Mozart i, més recentment, el seu enregistrament de *Stabat Mater* de Haydn. El 2023, René Jacobs va rebre el premi a la Trajectòria Honorífica atorgat per la revista alemanya *Oper Magazine*, i la seua gravació de *Der Freischütz* va ser escollida com el millor registrament operístic de l'any pels premis Opus Klassik.

PAUL-ANTOINE BÉNOS-DJIAN

BIOGRAFIES

TAMERLANO

El contratenor francès Paul-Antoine Bénos-Djian és un dels joves talents vocals més emocionants del nostre temps. Guanyador, en el seu moment, del premi HSBC Révélation al Festival d'Ais de Provença, és graduat del Centre de Musique Baroque de Versailles i del Conservatori de París. Entre els moments destacats de la temporada 2024-2025 s'inclouen les seues interpretacions d'Ulisse en *Polifemo* a l'Opéra de Lille i el Château de Versailles, així com Endimione en *La Calisto* al Festival d'Ais de Provença. En l'àmbit concertístic, Paul-Antoine interpreta el paper principal en una gira de *Tamerlano* sota la batuta de René Jacobs amb la Freiburger Barockorchester, Trasimede en *La Merope* amb l'Akademie für Alte Musik Berlin, a més d'actuacions amb Le Poème Harmonique i Café Zimmermann.

THOMAS WALKER

BAJAZET

BIOGRAFIES

Nascut a Glasgow. Va estudiar instruments de metall a la Royal Scottish Academy of Music and Drama i cant al Royal College of Music. En els últims vint anys ha interpretat un ampli repertori que abasta des de la família Bach, passant per Händel, Gluck i Mozart, fins a Beethoven, Janáček, Honegger i Britten. En la temporada 2024–2025, Walker debuta com a Bajazet en *Tamerlano* en una gira europea amb la Freiburger Barockorchester i René Jacobs, paper que interpretarà també en futures produccions escèniques. A més, encarna Don Ottavio en *Don Giovanni* a Pistoia, interpreta *Serenade* de Britten amb la Simfònica de Nuremberg, realitza una gira amb la B'Rock Orchestra (*Missa Solemnis* i *Il trionfo del Tempo e del Disinganno* de Händel) i torna a l'Orquestra de Cambra Escocesa amb *Missa en do menor* de Mozart dirigida per Maxim Emelyanychev.

KATHARINA RUCKGABER

BIOGRAFIES

ASTERIA

Nominada Jove Artista de l'Any 2019 per la revista *Opernwelt*, la soprano nascuda a Munic, Katharina Ruckgaber, ha consolidat la seua carrera tant en l'àmbit operístic com en el de concerts. Després dels seus primers èxits a l'Stadttheater de Klagenfurt o la interpretació de Beppi en l'òpera *Stallerhof* de Gerd Kühn, va realitzar el seu debut al Canadà amb concerts d'opereta. Entre els seus compromisos més destacats cal esmentar Masetta en *La bohème* a la Komische Oper de Berlín i el seu debuts al Teatro Real de Madrid, Palau de la Música Catalana, Palau de les Arts i la Filharmònica de Berlín, on interpreta Asteria en *Tamerlano*, amb René Jacobs. Actuacions recents inclouen Ännchen en *Der Freischütz* al Festival de Bregenz, Susanna en *Le nozze di Figaro* al Nationaltheater de Mannheim o Galatea en *Acis and Galatea* junt amb la Kammerakademie Potsdam.

ALEXANDER CHANCE

ANDRONICO

BIOGRAFIES

Alexander Chance ha treballat amb molts dels directors més destacats del món de la música antiga, entre els quals John Eliot Gardiner, Masaaki Suzuki, René Jacobs, Masato Suzuki, Laurence Cummings, Jonathan Cohen, Kristian Bezuidenhout, Marcus Creed, David Bates i Lionel Meunier. És molt sol·licitat com a solista de concert i ha oferit recitals arreu d'Europa, i va debutar al Wigmore Hall i al Concertgebouw d'Amsterdam el 2024. La seua gravació de debut, *Drop not, mine eyes*, va ser qualificada per *Gramophone* com un dels "Millors àlbums de 2023". Entre els seus compromisos recents i futurs figuren Oberon en *A Midsummer Night's Dream* (The Grange Festival), Apolo en *Death in Venice* (Welsh National Opera), Tolomeo a *Giulio Cesare* (English Touring Opera), el seu debut als BBC Proms o el seu retorn al Wigmore Hall amb els London Händel Players.

HELENA RASKER

IRENE

BIOGRAFIES

La carrera de la contralt holandesa Helena Rasker abasta òpera, concerts i recitals, amb un repertori en constant expansió. Ha tingut l'honor de treballar amb directors com George Benjamin, Antonio Pappano, Maxime Pascal, Marc Minkowski, Jaap van Zweden, René Jacobs, Raphaël Pichon, Marc Albrecht i Yannick Nézet-Séguin. En la temporada 2024-2025, debuta el paper de Mescalina en *Le Grand Macabre* al Teatro Massimo de Palerm, sota la direcció d'Omer Meir Wellber. També participa en dos noves produccions a la Dutch National Opera: *Peter Grimes* i l'estrena mundial de l'òpera *We Are The Lucky Ones* de Philip Venables. Torna a actuar amb la Freiburger Barockorchester amb el paper d'Irene en *Tamerlano*, dirigida per René Jacobs, en una gira que inclou el Palau de les Arts, el Teatro Real de Madrid i el Palau de la Música Catalana.

MATTHIAS WINCKHLER

LEONE

BIOGRAFIES

Nascut a Munic, Matthias Winckhler va començar la seua formació musical a la Bayerische Singakademie. Posteriorment, va estudiar a la Universitat Mozarteum de Salzburg amb Andreas Macco i a la classe de *Lied* de Wolfgang Holzmair. Durant la seua preparació, el van influir Matthias Goerne, Markus Hinterhäuser, Graham Johnson, Rudolf Piernay, Peter Schreier, Bo Skovhus i Breda Zakotnik. El 2015 va participar en el Young Singers Project del Festival de Salzburg. En el Concurs Internacional Mozart de Salzburg 2014 va obtindre el primer premi i el premi especial de la Fundació Mozarteum. També va ser guardonat en els concursos Bach de Leipzig 2012, Nacional de Cant 2010 a Berlín i el Schubert de Dortmund 2014. Recentment ha interpretat Don Fernando en *Fidelio* (Festival Menuhin de Gstaad i al Wolkenturm de Grafenegg).

FREIBURGER BAROCKORCHESTER

BIOGRAFIES

Passió, plaer per fer música, autenticitat: són els pilars musicals de la Freiburger Barockorchester (FBO). Des de fa més de trenta anys, és un dels grups de so original més importants del món i oferix més de cent concerts a l'any a Alemanya i altres països. Este èxit està documentat en més de 130 enregistraments, alguns dels quals han obtingut premis. A més de la seua pròpia temporada d'abonament a Friburg, Stuttgart i Berlín, la FBO actua a les principals sales: Lincoln Center de Nova York, Elbphilharmonie, Musikverein de Viena i Filharmònica de París. També és una de les invitades favorites als festivals de Salzburg, Rheingau i Gstaad.

Cecilia Bernardini i Gotfried von der Goltz són els responsables musicals de l'orquestra, els quals dirigixen el grup des del violí. En l'esperit de la interpretació històricament informada, la FBO sol actuar sense director. Per a programes selectes, com produccions d'òpera o simfonies romàntiques, l'orquestra treballa amb directors reconeguts com Pablo Heras-Casado, René Jacobs i Simon Rattle. La FBO manté estretes amistats musicals amb Kristian Bezuindehout, Isabelle Faust, Dorothee Mields, Vox Luminis, Zürcher Sing-Akademie i RIAS Kammerchor Berlin.

En la temporada 2024-2025, l'Orquestra Barroca de Friburg tornarà a centrar-se una vegada més en el repertori barroc i clàssic. Sota la direcció de René Jacobs, *Idomeneo* de Mozart es representarà en sales com Elbphilharmonie d'Hamburg i Teatro Real de Madrid i realitzen una gira amb *Tamerlano*. Junt amb el grup belga de cantants Vox Luminis, l'orquestra iniciarà una gira per Espanya i Bèlgica amb la *Johannespassion* de Bach. En els programes de concert Grand Tour i Viva Vivaldi, els músics de la FBO podran mostrar la seua faceta solista.

PRÒXIMES ACTIVITATS

Les Arts és Per a Tots

**MATINS A LES ARTS:
CENTRE DE PERFECCIONAMENT**
25 de maig de 2025

Les Arts és Grans Veus

JUAN DIEGO FLÓREZ
25 de maig · mayo de 2025

Les Arts és Òpera

ROBERTO DEVEREUX
4, 7, 11, 14, 18 de juny de 2025

Les Arts és Lied

JOYCE DIDONATO
5 de juny de 2025

Les Arts és Simfònic

ANTONELLO MANACORDA
12 de juny de 2025

Les Arts és Dansa

ROMEO Y JULIETA
LES BALLETS DE MONTE-CARLO
26, 27, 28, 29 de juny de 2025

Gala de mecenatge

SIR MARK ELDER
ORQUESTRA DE LA COMUNITAT VALENCIANA
Beethoven: Simfonia 2 | Xostakóvitx: Simfonia 5
3 de juliol de 2025

LES ARTS ÉS ÒPERA

ROBERTO DEVEREUX

GAETANO DONIZETTI

Del 4 al 18 de juny de 2025

PATROCINIS TEMPORADA 2024 - 2025

La Fundació Palau de les Arts Reina Sofia
mostra el seu agraïment

PARTNER TECNOLÒGIC

PATROCINADOR DE TEMPORADA

PROTECTOR

COL·LABORADORS PREMIUM

COL·LABORADORS

MECENES

MECENES DEL CENTRE DE PERFECCIONAMENT

TRANSPORT OFICIAL

INSTITUCIONS COL·LABORADORES

ÒRGANS DE LES ARTS ÓRGANOS DE LES ARTS

DIRECCIÓ DIRECCIÓN

Director General
Jorge Culla Bayarri

Director Artístic
Jesús Iglesias Noriega

Director Musical
James Gaffigan

PATRONAT DE LA FUNDACIÓ PALAU DE LES ARTS REINA SOFÍA

PRESIDENT D'HONOR
Molt Honorable **Sr. Carlos Mazón Guixot**
President de la Generalitat Valenciana

PRESIDENT
Sr. Pablo Font de Mora Sainz

VICEPRESIDENT
Honorable **Sr. José Antonio Rovira Jover**
Conseller de Cultura, Educació,
Universitats i Ocupació

SECRETÀRIA
Sra. Ana Jiménez Moliner
Secretària general de la Fundació

VOCALS

Excel·lentíssim **Sr. Jordi Martí Grau**

Secretari d'Estat de Cultura

Il·lustríssima **Sra. Paz Santa Cecilia Aristu**

Directora general de l'INAEM del Ministeri de Cultura

Il·lustríssima **Sra. Pilar Tébar Martínez**

Secretària autonòmica de Cultura

Il·lustríssim **Sr. Eusebio Monzó Martínez**

Secretari autonòmic d'Hisenda i Finançament

Il·lustríssim **Sr. José Manuel Camarero Benítez**

Secretari autonòmic de Turisme

Sra. Alida Mas Taberner

Sotssecretària Conselleria de Cultura, Educació,
Universitats i Ocupació

Sr. Miquel Nadal Tárrega

Director general de Cultura

Sra. María del Mar González Barranco

Directora general de Fons europeus i Sector Públic

Sr. Álvaro López-Jamar Caballero

Director general de l'Institut Valencià de Cultura

Sra. Rosana Pastor Muñoz

Membre del Consell Valencià de Cultura

Sra. Susana Lloret Segura

Sr. Rafael Juan Fernández

Sra. Mónica de Quesada Herrero

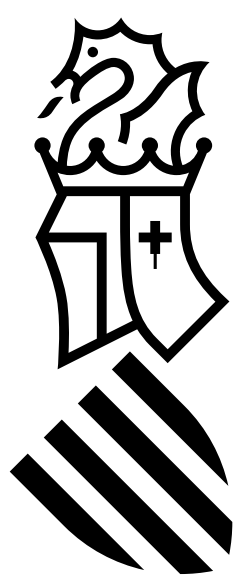
Sra. Felisa Alcántara Barbany

Sr. Ignacio Ríos Navarro

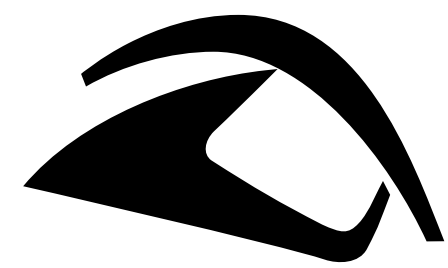
Sr. Salvador Navarro Pradas

PATRÓ D'HONOR

Sr. Vicente Ruiz Baixauli

GENERALITAT
VALENCIANA

LES ARTS
VALÈNCIA

GOBIERNO
DE ESPAÑA

MINISTERIO
DE CULTURA

inaem

INSTITUTO NACIONAL
DE LAS ARTES ESCÉNICAS
Y DE LA MÚSICA